

Organization of profile training in a comprehensive educational institution. Vinnytsia: Voipop).

Козлова, О. Г. (1998). *Методика інноваційного пошуку вчителя*. Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД (Kozlova, O. G. (1998). *Methods of innovative teacher search*. Sumy: GDP "Dream-1" LTD).

Коношевський, Л. Л., Шахіна, І. Ю. (2011). *Обробка психологічних досліджень засобами ІКТ*. Вінниця: ТОВ Фірма «Планер» (Konoshevsky, L. L., Shakhina, I. Yu. (2011). *Treatment of psychological research by ICT means*. Vinnytsia: LLC Gleer).

SUMMARY

Boychuk Witaliy, Boychuk Oхana, Hura Antonina. Preparation of teachers in postgraduate education institutions for vocational guidance.

The article describes a pedagogical experiment on the implementation of the method of diagnosing the level of vocational orientation competence of teachers of educational institutions. The effectiveness of the organizational and pedagogical conditions for the development of career guidance competence of teachers in the postgraduate education system was considered: the implementation of pedagogical support as a special type of interaction in the organization of career guidance work in educational institutions, aimed at promoting the personal and professional development of teachers by taking into account their educational needs and individual experience, providing operational targeted methodical assistance in solving career guidance problems, involvement in various forms of career guidance activities; organization of the educational process on the basis of the credit-module system, which provides for block-module structuring of educational information and individualization of the trajectory of its assimilation; possession by teachers of postgraduate education institutions of career guidance competence, which is manifested in the ability to carry out career guidance activities in an innovative mode. The implementation of the specified organizational and pedagogical conditions and the implementation of the developed methodology ensured the comprehensive development of the axiological-motivational, theoretical-content, procedural-active and research-reflective components of the professional orientation competence of teachers in postgraduate education.

Key words: vocational guidance competence, vocational guidance competence of teachers, vocational guidance work in educational institutions, pedagogical experiment, diagnosis of the level of vocational guidance competence of teachers.

УДК 378

Богдана Бурлімова

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID ID 0000-0002-3639-6540

DOI 10.24139/2312-5993/2023.04/451-459

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

У статті розглянуто педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців з готельної і ресторанної справи, які ми розуміємо як обставини, що сприяють побудові навчально-виховного процесу з урахуванням потреб і можливостей студентів. Аналіз праць різних вчених показав єдність у таких питаннях: формування позитивної мотивації та особистісного сенсу

професійної діяльності, практико-орієнтованість навчання, застосування активних методів та інноваційних технологій у професійній підготовці.

Зовнішня складова педагогічних умов охоплює форми, методи, засоби та зміст навчання, тоді як внутрішня відображає мотивацію, інтерес до професії, особистісні потреби та цінності. Зазначено, що психологічні умови формування професійної компетентності у професійно-технічних навчальних закладах працюють у єдності, сприяючи розвитку важливих якостей, таких як самостійність і відповідальність.

Визначено характеристики підприємницької компетентності як універсальність, специфічність, гнучкість, динамічність та актуальність. Ефективні педагогічні умови для формування компетентності майбутніх фахівців сфери ресторанного сервісу включають позитивну мотивацію, оновлення змісту підготовки та впровадження інноваційних методів навчання.

Забезпечення необхідних умов для підготовки майстрів ресторанного обслуговування залежить від можливостей освітнього середовища та бачення учасників навчання. Визначаючи ці умови, ми врахували думки педагогів, які реалізують їх на практиці, з огляду на їхню професійну та експертну компетентність. Реалізація педагогічних умов у підготовці майбутніх майстрів ресторанного обслуговування вимагає врахування особливостей професійної освіти: орієнтації на потреби суспільства, оновлення змісту підготовки відповідно до вимог ринку праці, добору інноваційних форм навчання та наявності кваліфікованих педагогів, здатних адаптуватися до змін у ресторанній галузі. Ці умови є важливою складовою моделі формування професійної компетентності майбутніх майстрів. Подальші дослідження передбачають обґрунтування структури моделі та розробку методики реалізації педагогічних умов для ефективної взаємодії учасників підготовки.

Ключові слова: педагогічні умови, готельно-ресторанна справа, професійна підготовка, міжнародні стандарти, потреби споживачів, професійна культура.

Постановка проблеми. Актуальність формування професійної компетентності майбутніх фахівців зумовлюється соціально-економічними реформами, появою нових підприємств у сфері послуг, зміною техніко-технологічних процесів і форм організації праці. Досягнення балансу між інноваційним розвитком виробництв, зокрема в ресторанному господарстві, та професійною готовністю випускників є ключовим завданням системи професійної освіти, що готує робітників до трудової діяльності. Професійна підготовка є основою соціально-економічного розвитку та науково-технічного прогресу, формуючи сучасну особистість. Тенденції національної економіки співвідносяться з вимогами світових стандартів і інтеграцією України до європейського простору, підвищуючи актуальність удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері послуг (Андрющенко, 2019; Аніщенко, Зайцева, 2015; Бабешко, 2017; Маринюк, 2017).

Аналіз актуальних досліджень. Оновлення традиційних методів професійної підготовки майбутніх майстрів ресторанного обслуговування має на меті підвищення працевлаштування випускників та економічного зростання країни. Аналіз наукових джерел вказує на те, що «педагогічні умови» означають створення обставин і середовища, які сприяють ефективному освітньому процесу. Наприклад, Ю. Бабанський підкреслює важливість умов, в яких розвиваються явища, а Н. Іпполітова і Н. Стерхова розглядають ці умови як складову педагогічної системи, що впливає на її функціонування. І. Зайцева визначає «педагогічні умови» як необхідні фактори для забезпечення успішності навчання.

Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування активно досліджуються багатьма вітчизняними вченими, зокрема Ю. Безрученковим, О. Богоніс, Л. Висоцькою, С. Кравцем, І. Матійківим та М. Ткаченком. У контексті формування ключових компетентностей майбутніх фахівців ресторанного сервісу С. Кравець визначає педагогічні умови як сукупність взаємопов'язаних обставин, що забезпечують досягнення очікуваних результатів, зокрема високого рівня ключових компетентностей. Л. Висоцька підтверджує ефективність цих умов для розвитку професійної культури через впровадження навчально-методичного комплексу.

Мета статті – дослідити педагогічні умови та розробити модель фахової мобільності майбутніх бакалаврів готельно-ресторанної справи, сприяючи їхній професійній підготовці та адаптації до змінюваних умов ринку праці.

Виклад основного матеріалу. О. Богоніс визначає педагогічні умови формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сфери HoReCa через кілька характеристик:

1. Вони є складовим елементом педагогічної системи.
2. Відображають можливості освітнього та інформаційно-технічного середовища.
3. Включають внутрішні та зовнішні характеристики освітнього процесу.
4. Оптимальні педагогічні умови забезпечують ефективність педагогічного процесу.

Зовнішня складова охоплює форми, методи, засоби та зміст навчання, а внутрішня відображає мотивацію, інтерес до професії, особистісні потреби та ціннісне ставлення до життя.

I. Матійків підкреслює, що психологічні умови формування професійної компетентності у професійно-технічних навчальних закладах сфери обслуговування діють у єдності, сприяючи розвитку важливих якостей майбутніх фахівців, таких як самостійність, відповідальність, комунікабельність, творчість, мобільність і готовність до професійного зростання (Литвин, 2014).

M. Ткаченко, досліджуючи підприємницьку компетентність майбутніх фахівців ресторанного господарства, визначає її провідні характеристики: універсальність, специфічність, гнучкість, динамічність та актуальність в освітньому середовищі. Педагогічні умови є цілеспрямованими обставинами, що забезпечують результативність формування цієї компетентності.

Аналіз наукової літератури та педагогічного досвіду виокремлює ефективні педагогічні умови для формування компетентності майбутніх фахівців сфери ресторанного сервісу. Основні особливості включають: формування позитивної мотивації учнів до професійної діяльності, оновлення змісту підготовки та впровадження інноваційних форм і методів навчання. Забезпечення необхідних педагогічних умов для професійно-практичної підготовки майбутніх майстрів ресторанного обслуговування залежить від можливостей освітнього середовища та особистісного бачення учасників навчання, зокрема педагогів і учнів.

Визначаючи педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх майстрів ресторанного обслуговування, ми врахували думки педагогічних працівників, які реалізують цей процес на практиці. Важливо, що добір експертів проводився з урахуванням їх професійної та експертної компетентності, що забезпечує усвідомлення значення результатів експертного висновку для формування цих умов (табл. 1).

Таблиця 1

**Педагогічні умови формування професійної компетентності
майбутніх майстрів ресторанного обслуговування**

№ п/п	Педагогічні умови
1	2
1	Підвищення мотивації учнів до оволодіння ключовими компетенціями.

2	Розробка та впровадження навчально-методичного комплексу для формування ключових компетентностей.
3	Залучення викладачів і майстрів до конференцій, семінарів та конкурсів.
4	Забезпечення мотивації до освоєння економічних знань.
5	Конусне інтегрування змісту навчальних економічних дисциплін.
6	Використання проблемного навчання та ігрових технологій.
7	Орієнтація на розвиток спеціально-професійних компетенцій.
8	Психологічний супровід професійного становлення.
9	Оновлення змісту освіти з урахуванням підприємницького аспекту.
10	Залучення учнів до розроблення підприємницьких проектів.
11	Формування мотивації до професійної культури в ресторанному господарстві.
12	Спрямування фахової підготовки на духовно-моральні цінності та професійні норми.
13	Удосконалення змісту підготовки з активними методами навчання для розвитку творчих навичок.

Зацікавленість експертів у результатах дослідження залежить від позитивного ставлення, яке формується в процесі роботи. Це визначається рівнями їх креативності, аналітичності, конструктивності та широти мислення; діловитості (зібраність, вміння співпрацювати, відсутність конфліктності); об'єктивності (здатність враховувати лише необхідну інформацію для вирішення завдання). До вимог до експертів також відносять педагогічний стаж, наявність власних методичних розробок і участь у методичних семінарах, конференціях та комісіях.

Серед моделей формування професійної компетентності майбутніх майстрів виділимо такі педагогічні критерії, які повинні бути гнучкими, адаптивними і зорієнтованими на досягнення високих стандартів у підготовці фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасного ринку (табл. 2).

Таблиця 2

**ПЕДАГОГІЧНІ КРИТЕРІЇ МОДЕЛЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ
СПРАВИ**

Педагогічні критерії	Характеристика
Актуальність	Сучасний ринок праці вимагає від фахівців високого рівня професійної компетентності, що включає знання, вміння та особистісні якості. Моделі формування професійної компетентності повинні відповідати цим вимогам і враховувати зміни у сфері обслуговування
Системний підхід	Формування професійної компетентності майбутніх майстрів має бути комплексним процесом, що охоплює теоретичні, практичні та психологічні аспекти. Системний підхід забезпечує інтеграцію всіх елементів підготовки
Індивідуалізація навчання	Моделі повинні враховувати індивідуальні особливості студентів, їх потреби та інтереси. Це дозволяє підвищити мотивацію до навчання та сприяє більш глибокому засвоєнню знань і навичок
Інноваційні методи навчання	Використання сучасних технологій і методик (ігрові технології, проблемне навчання, проектна діяльність) сприяє розвитку критичного мислення, креативності та інших ключових компетенцій
Практична орієнтація	Моделі мають включати елементи практичної підготовки, такі як стажування на підприємствах, що дозволяє студентам здобувати реальний досвід і формувати професійні навички
Співпраця з галуззю	Важливим аспектом є партнерство з бізнесом і професійними асоціаціями, що забезпечує актуальність навчального процесу та сприяє підвищенню якості підготовки
Моніторинг і оцінка	Необхідно впровадити системи моніторингу та оцінки ефективності моделей формування професійної компетентності, щоб мати можливість коригувати навчальний процес відповідно до змін на ринку праці

Таким чином, у нашому дослідженні під *педагогічними умовами формування готовності майбутніх фахівців з готельної і ресторанної справи* ми розуміємо обставини, які сприяють побудові навчально-виховного процесу з урахуванням потреб і можливостей студентів. Аналіз праць різних вчених показав єдність у таких питаннях: формування позитивної мотивації та особистісного сенсу професійної діяльності, практико-орієнтованість навчання, застосування активних методів та інноваційних технологій у професійній підготовці.

Готовність майбутнього фахівця готельно-ресторанної справи до професійної діяльності є результатом навчання в закладах освіти різних форм власності. Вона передбачає володіння професійно орієнтованими знаннями, уміннями, навичками та компетентностями, які відповідають вимогам надання послуг клієнтам. Ця готовність базується на усвідомлених здібностях до обраної професії, рефлексії та включає здатність до наукового дослідження, інноваційної діяльності, а також неперервний саморозвиток і самоосвіту протягом життя.

Формування мотивації до опанування за обраною професійною діяльністю у студентів є важливим завданням вищої школи. Мотивовані студенти проявляють ініціативу та готовність до навчання, отримуючи позитивні емоції від процесу. Ми виділяємо три етапи формування мотивації:

1. *Етап ознайомлення*: проходить на першому курсі, де важливо, щоб навчальний матеріал був зрозумілим і викликав позитивні емоції. Під час цього етапу студенти повинні знайомитися з професією через емоційно насичені заняття, що допомагає сформувати інтерес.

2. *Перехідний етап*: триває з другого семестру другого курсу до третього курсу. На цьому етапі важливо застосовувати активні методи навчання, що пов'язують теорію з практикою. Студенти починають самостійно працювати, але ще не готові до виробничої діяльності. Рекомендується впроваджувати активні методи в дисциплінах професійного циклу.

3. *Зміцнення мотивації*: на цьому етапі студенти повинні отримувати практичні знання та досвід, що сприятиме їх підготовці до виробничої практики.

Залучення професіоналів для викладання й організація екскурсій у заклади готельного та ресторанного бізнесу допоможуть студентам зрозуміти специфіку професії та зміцнити мотивацію до навчання.

Висновки. Реалізація педагогічних умов у підготовці майбутніх майстрів ресторанного обслуговування потребує врахування особливостей системи професійної освіти, таких як: орієнтація на потреби суспільства у наданні освітніх послуг; оновлення змісту підготовки відповідно до вимог ринку праці; добір інноваційних форм і методів навчання; наявність кваліфікованих педагогів, здатних адаптуватися до змін у ресторанній галузі.

Таким чином, ці умови є важливою складовою моделі формування професійної компетентності майбутніх майстрів. Перспективи подальших досліджень включають обґрунтування структури моделі та розробку методики реалізації педагогічних умов для ефективної взаємодії учасників підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог стандартів професійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Андрющенко, Я. (2019). Організаційні засади підготовки бакалаврів готельно-ресторанного бізнесу в умовах англomовного освітньо-цифрового мережевого середовища. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, 1 (22), 108–112 (Andriushchenko, Ya. (2019). Organizational principles of training bachelors of hotel and restaurant business in the conditions of an English-speaking educational and digital network environment. *Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University*, 1 (22), 108–112).
- Аніщенко, А. П., Зайцева, М. М. (2015). Підготовка кадрів туристичної індустрії. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 11, 39–43 (Anishchenko, A. P., Zaitseva, M. M. (2015). Training of tourism industry personnel. *Collection of scientific works of Khmelnytsky Institute of Social Technologies of Ukraine University "Ukraine"*, 11, 39–43).
- Бабешко, М. С. (2017). Універсальна модель професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної індустрії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 53 (106), 63–70 (Babeshko, M. S. (2017). Universal model of professional training of future specialists of the hotel and restaurant industry. *Pedagogy formation of creative personality in higher and secondary schools*, 53 (106), 63–70).
- Маринюк, А. Ю. (2017). Основні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців галузі гостинності на сучасному етапі. *Економічні горизонти*, 2 (3), 80–84 (Maryniuk, A. Yu. (2017). The main aspects of professional training of future specialists in the hospitality industry at the present stage. *Economic Horizons*, 2 (3), 80–84).

SUMMARY

Burlimova Bohdana. Pedagogical conditions for forming the readiness of future specialists in the hotel and restaurant business.

The article examines the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future specialists in the hotel and restaurant business, which we understand as circumstances that contribute to the construction of an educational process taking into account the needs and capabilities of students. Analysis of the works of various scientists showed unity in the following issues: formation of positive motivation and personal meaning of professional activity, practice-oriented learning, application of active methods and innovative technologies in professional training.

The external component of pedagogical conditions covers the forms, methods, means and content of education, while the internal component reflects motivation, interest in the profession, personal needs and values. It is noted that the psychological conditions for the formation of professional competence in vocational and technical educational institutions work in unity, contributing to the development of important qualities such as independence and responsibility.

The characteristics of entrepreneurial competence are defined as universality, specificity, flexibility, dynamism and relevance. Effective pedagogical conditions for the formation of the competence of future specialists in the field of restaurant service include positive motivation, updating the content of training and the introduction of innovative training methods.

Ensuring the necessary conditions for the training of masters of restaurant service depends on the possibilities of the educational environment and the vision of the training participants. When determining these conditions, we took into account the opinions of teachers who implement them in practice, taking into account their professional and expert competence. The implementation of pedagogical conditions in the training of future masters of restaurant service requires taking into account the peculiarities of professional education: orientation to the needs of society, updating the content of training in accordance with the requirements of the labor market, the selection of innovative forms of education and the availability of qualified teachers who are able to adapt to changes in the restaurant industry. These conditions are an important component of the model of formation of professional competence of future masters. Further research involves substantiating the structure of the model and developing a methodology for implementing pedagogical conditions for the effective interaction of training participants.

Key words: *pedagogical conditions, hotel and restaurant business, professional training, international standards, consumer needs, professional culture.*